

1. 010Banenyana ba ya kgonyeng.

K34/83

Ka
3

- Kga tsatsi le ngwe banenyana ba kile ba-ya kgonyeng. Ba be ba yo topelela ba nama ba tseya matswa le dilo tsa go rwalela. Ba tloga ba nama ba sepela. Ba fihla sokeng ba topelela ba topelela ba nama ba beyeletsa dikgong tsa bona ba nama ba boyela gae ba fihla sehlaeng se sengwe ba khutsa. Ba be ba na le ngwana wa kgosi leina la gagwe ba be/ke Mokgadi. A re ge ba khutsa a nama a robala ba mo tlogela. Orile a sa robetse gwa tla nkwe le tau tsa thoma go bolela. Tau ya re go nkwe a re moje nkwe ya gana. Ngwanenyana o be a ile ka boroko orile go phaphama a tsaba a kitima a opela ka bohloko a re timelele timelele ba ka ntlogela timelele timelele gageng la tau timelele timelele tau le nkwe timelele timelele tau are moje timelele nkwe ka gana. Tau ya nama ya tsoga ya tama e betha nkwe are ke go boditse kare a re moje wena wa gana banna ba tswa ka dilepe ba bolaya tau le nkwe.
- 2 Ngwanenyana a fihla gae a laodisetsa ka mo a sepetseng ka gona. Banna ba tseya dilepe ba bolaya banenyana bale. Ke sona sa mosela wa seripa
- Mosadi le ngwanenyana.
- E be ele ngwanenyana o mobotse a dula le mmage. Bjale ngwanenyana wo o be a se a tsewe. Mage o be a na le dinaka. Bjale gwa ya, gwaya, gwa nama gwa tla mosogana a ga masesane go tlo tseya ngwanenyana wo gore e be mosadi wa bona. Ba fihla ba dula kgorong. Ba hwetsa banna banna ba roma mosimanyane gore a yo bitsa mmage ngwanenyana yo ba rego ke Mmatlaleng. Mosimanyana a fihla are o ya bitswa. Mosadi a tswa orile ge a lebantshitse kgorong a rola mongwatse wa gage a thoma go opela are: Batlile, batlile bagatsa ba tlale-tlale ya ka nka rola hloro le ka sega bagatsa ba tlile-tlale yaka.
- 3 A rola mongwatse banna ba hwa ka disego. A ba koba a re ga le mo rate. Ba nama ba sepela gwa tla ba bangwe le bona bjalo. Ba sega a ba kobaba sepela. Bjale gwa tla ba bangwe ba ba rego ke magodi a puleng ba melomo e mebedi, wa ka pele le waka morago. Mosadi mogolo a yo bitswa a fihla are: Batlile batlile bagatsa ka sega bagatsa ba tlale-tlale yaka. A ka morago ba ngota waka pele. A nama a re ke tla dire bjale motseng ge. Ba mo tseya le ngwanenyana wo mongwe. Ba sepela ba sepela ba rile ge bale gare ga naga, pula ya thoma go na. Magodi a puleng

S.651/3 4/83 a felela ba rile ge bale gare ga naga pula ya thoma go na. 2

Magodi a puleng a felela ka diriteng tsa mabjang. Bana bale ba batho ba sala mola. Ba tloga ba sepela monyama le wona wa thoma go swara. Ba sepidisa ba bona mollo a re taka ba fihla gona ba kwa ba re Bilwana tswalela mouwe monyako. Ba nama ba re Bilwana

4 le bona. Ba thoma gore Bilwana Bilo, Bilwane bilo re bulele kgoro yeno re tsene. Bilwane Bilo Bilwana Bilo. Bilwana a nama a ba bulela ba tsena ba re ge ba tsena ka lapeng bare; Bilwana Bilo, Bilwana Bilo re be re le bagatsa ba magodi a puleng Bilwana Bilo Bilwana bare go kwa la borwa le duma Bilwana Bilo Bilwana Bilo ba re felele felele ka diriteng Bilwana Bilo Bilwana Bilo bare felele. Se sengwe sengwe sengwe ge ba re ra dira ba no dira bjalo. Go kwagala gore Bilwana wo o be a seso a wele. Bodikana ba tswa Bilwana le yena a ya. Banna ba bolaya Bilwana ba re a ka tseya Mosadi wo mobotse ka mokgwa wo. Tsatsi le lengwe leeba nkgorwana a tswela a tla go mosadi wola a re: Mphe dithorwana tsa mabele ke tla go botse ditaba. Mosadi a lefa. Leeba lare: Bilwana ba mmolaile. Bj le wena tseya kgapa o ntatele. Mosadi a tseya kgapa a latela leeba. Leeba are go mosadi; Tseya marapo a! O re go fihla gae tsatsi le lengwe le lengwe o tseye marapo a leng ka mo kgapeng ore; Nkgotlho nkgohlo Bilwana tsoga

5 nkgohlo nkgohlo Bilwana tsoga. Barile mohla ba aloga Bilwana a tsoga banna bale ba makala geba bona Bilwana. Ba rile ge ba yo bina dinaka Bilwana a tswela a yapere ga botse a yapere le sehlora. Mosadi o be a re ge a hlowile a re: Ke rata ke ya geso mmamodia Bilwana a mo hlabise pudi bjalo bjalo. Ka tsatsi le lengwe bilwana a betha mosadi wola. Mosadi wola a re o be a diya mpetha nka o motho e bjalo o le marapo. Dinaka di rile ge di thoma go lla. Bilwana a apara. Orile a sa bina mosadi a mo tlosa sehlora. Marapo a re gasa. Mosadi wola a tshaba a kitima a tshabela gagabo. Ya mosela wa seripa.

Mokgalabja ne mokekolo.

6 Kgale gobe gona le mokgekolo le mokgalabje. Ka tsatsi le lengwe mokgekolo a nama a tho a go lwala. A re go mokgalabje ke nyaka sebete sa tau. Mokgalabje a tloga a tseya letsoku. / A fihla. A ya ditaung a dula le tsona. Tsa thoma tsare go tshelwa manyana tsa tshela monna wola le yena a tshela. Tsa thoma tsare go tswiwa madi monna wola a ja letsoku a tswa. Tsa nama tsa re moheso.

Tawana e nyenyane ya thoma yare: Tau ye ke tau mang tau mariri nka motho. Tsa tsa nore megeso. Tsa namatsare go yo tsongwana. Gwa sala ditawana le mokgalabje le ditau tsa go tsofala. Mokgalabje wola a roma ditawana go yo kga meetse a di phulela dikgapana. Tsa tloga tsa ya nokeng tsa fihla tsa ralosa meetse. Mokgalabje a sala a bolaya tau ye ngwe ya go tsofala a e bua a tseya sebete a sepela ditawana tsa boya tsa hwetsa mokgalabje a hwile. Tsare ke kgale re le botsa re re tau ye ke tau mang tau moriri nka motho e bolaile rakgolo ditau tsa tswela di galefile di kitima tsa larela mohlala wa monna wola monna wola a nama a namela sehlare.

Ditau ka go lapa tsa robala monna wola a fologa sehlare a tshaba a fihla gae. A yapeya sebete sela a se fa mokgekolo. Mokgekolo a seja a nama a fola. Bjale gwa thoma mokgalabje a lwala are: Ke nyaka meetse a sa llogo segwagwa. Mokgekolo a tseya kgapana a ya nokeng a ema leribeng la noka are: Monna waka o re a senwe meetse a llogo segwagwa segwagwa are dongwegwe a feta a ya go se sengwe le gona bjalo. A sepela a ba a sala a lapile a nama a fihla go se sengwe a ema are: Monna waka are a senwe meetse a llogo segwagwa. Sa se lle. A nama a kgelela a re go kgelela a nama a re nke ke hlape mahlo a kwa meetse a le bose a nwa a re go kwa a le bose a nama a fetsa sediba kamoka, a ba a fetsa le a ka kgapeng. A se sa kgona le go sepela gwa fihla lebaka le diphoofolo di swanetseggo go yo nwa. A fihla khudu morwa magape are: Koko meetse a nwelwe ke mang? Mokgekolo a fetola are a nwelwe ke nna ngwanaka. Ke re ke ya ema dimpanana di ya pala. Tsa fihla kamoka di ntse di

botsisana gwa ba gwa fihla tholo ya re eetse a nwelwe ke mang tsa batsisana bjalo go fihlela ge di re ke koko. Ke ge tholo e hlaba mokgekolo ka lenaka la yona. Meetse a nama a tlala sediba. Tsa thoma go fakela manapo tsa nama tsa nwa. Tsare go nwa tsa tloga tsa hwetsa motatadiyane o butswitse, tsare more wo ke more mang? ka ge mokgekolo wola a be a seso a hwa tsa roma khudu gore a e go mmotsisa gore ke more mang tsa kga kalana tsa^{fa}/khudu, khudu ya fihla yare koko sehlare se ke more mang? A fetola a re: Ke motatadiya e motata ke sehlare sa go lewa ke kgosi lere go ja le sadise kala kgolo ya mosate khudu ya tloga ya lebala tselang. Tsare wena mmotlala Mmutla wa tloga wa hwetsa mokgekolo ware sehlare se ke more man koko a re ke motatadiyane motata ke sehlare sa go lewa ke kgosi.

9 Lere go ja le sadise kala kgolo ya mosate. Mmutla wa fihla tsa re
 go bjang mmutla ware: bare ke motatadiyane motata ke sehlare sa
 go lewa ke kgosi le re go ja le sadisa kala kgolo ya mosate. Ba
 re e kwa mmutla morwa masekana e tlebe e se mmutla. Tsa nama tsa
 namela morewola wa motatadiyane tsa o ja tsa sadisa kala kgolo
 ya mosate. Tsa robala godimo ga sehlaremmutla wa re go bona gore
 di robotse wa toga wa ja kala yela wa e fetsa gosasa ge di tsoga
 tsa hwetsa kala e fedile. Tsa botsisa tsare kala e llwe ke eng.
 Gwa tshwa gwa thoma mmutla ware a re lebeleleleng ka molomong wo o
 mongwe le o mongwe tsa hwetsa dithapo molomong wa motlou. Diphoofole
 tsa bolaya motlou. Mmutla wa re nna ke rwala mogodu. Tsa tloga
 tsa sepela mmutla wa salela morago. Wa nama wa tsena ka gare ga
 mogodu wola. Tsare mmutla o lahlile mogodu o tshabile tswa
 rwala mogodu wola tsare ke nnete mmutla ga o akele mogodu wola o
 ya sita tsare ge di nyoga noka/wa ^{mmutla} wa tswa wa tshaba. Wa hweta
 motlou o mongwe a hlagola a re: Nke ke go kwele motlou a mo fa
 10 mogoma. A nama a hlagola. Motloua nama a fa mmutla mogomana wola.
 Diphoofole tsela tsona di be di lelekisitse mmutla tsa ba tsa lapa.
 Bjale mmutla wa tloga le mogomana wola wa go o fiwa ke motlou wa
 sepela wa hwetsa basadi ba epa motaga. Ware leepa motaga bjale le
 epa ka eng? Bare re epe ka dit hatana a re tseyang mogomana
 le epe ka wona. Basadi ba epa ka mogomana wola wa mmutla. Bare
 ba sa epa wa robega mmutla are: A la nthobela mogomana waka mogomana
 waka ke e phetswe ke motlou motlou ke hlagolet e tlowana tsa gagwe
~~Basadi~~ Basadi bale ba mo fa motsega a sepela a hwetsa basimane ba
 disitse dipudi a re: Le gama bjale le gamela ka kae mafsi ba fetola
 bare re gamela ka melomong a re tseyang motsegana le gamele ka go
 ona ba gamela ka go ona ba re ba sa gama pudi ya raga motsegana wola
 wa mmutla. A thoma gape a re: A la mphumela motsegana waka motsegana
 waka ke iphetse ke baepi ba motaga baepi ba motaga ba nthokgetse
 11 mgomana waka/mogomana waka ke iphetswe ke motlou motlou ke hlagoletse
 ditlowana tsa gage. A fetela pele mogala mmutla ba mo fa pudi a
 sepela a hwetsa basimane ba disitse dikgomo are na mafsia dikgomo
 a se a le tene na. Bare a re tenne re tseyang pudi ye le gameng
 Ba e gama ya ba ya hwa. A nama a ~~thoma~~ thoma mmutla are a la mpolaela
 pudi ya ka pudi yaka ke iphetse ke basisa ba dipudi, basisa ba dipudi
 ba mphumetse motsegana waka. Motsegana waka ke iphetse ke baepi
 ba motaga baepa ba motaga ba nthokgetse mogomana waka mogomana waka

ke iphetse ke motlou. Motlou ke hlogoletse tlowana tsa gage.

Badisa ba dikgomo ba nama ba mo fa kgomo. A sepela a hwetswa
ba disa ba dintonki a thoma a re: Ebang mafsi a tle le a bone?

Bare aowa a ra tseyang kgomo ye le e gameng ba e gama/ba ya
sala e sesa tswa mafsi ya nama ya hwa. Mmutla gape a thoma bjale

12

ka pele a re/A la mpolaeyela kgomo yaka. Kgomo ya ka ke iphetse
ke badisa ba dikgomo badisa ba dikgomo ba mpolaetse pudi

yaka ke iphetse ke badisa ba dipudi ba disa ba dipudi ba mphumetse
motsegana waka motsegana waka ke iphetse ke baepi ba motaga

baepi ba motaga ba nthokgetse mogomana waka. Mogomana waka ke
iphetse ke motlou. Motlou ke hlogoletse tlowana tsa gage.

Badisa ba le ba ditonki bjale/bale ba pele ba mo fa dintonki
a e tseya mogala mmutla. A sepela a hwetsa mosadi a ikga meetse

bjale a rwala ka eng. Bare re rwala ka dihlogo mmutla are go
basadi tseyang tonki ye le irweseng metsaga gore ele rwalele

ba itseya ba beya metsega godimo go mokokotlo wa tonki yeo. Tonki
ya sepela sepela ya wela ka leopeng ya phuma metsega, gomme le

13

yona ya hwa. Basadi ba le bjale ba kwatela mmutla bare re/nyaka
metsega ya rena. Mutla yena are, ala mpolaela tonki ya ka tonki
ya ka ke iphetse ke badisa ba tonki badisa ba ditonki ba mpolaetse
kgomo yaka kgomo tsa ka ke iphetse ke badisa ba dikgomo ba disa ba
dikgomo ba mpolaetse pudi ya ka pudi yaka ke iphetse ke badisa
ba dipudi ba disa ba dipudi ba mphumet se motsegana waka. Motsegana
waka ke iphetse ke baepi ba motaga. Baepi ba motaga ba nthokgetse
mogomana waka mogomana waka ke iphetse ke motlou motlou ke
hlogoletse tlowana tsagage. Basadi bale ba theelisa polela ya
mmutla bare: O bdela bjang o re phumetse metsega. Ba swara mmutla
ba mmolaya.

Kgosi le mokoko.

.14

Kgale gobe gona le kgosi ena le koko o mogolo leina lakgosi
e e be ele Phakamokoba. O be ana le basadi ba bantsi. Tsatsi
le lengwe kgosi ya tloga ya ya go etela kgosi ye e be ena le dikgogo
dikgomo dipudi dinku. O be a na le dihlare tse ditsi tsa go se
lewe. A botsa basadi ba gag gore ba se je dienywa tsa dihlare tseo.
A nama a laela le mokoko wa gage. A tloga a yo go etela. A
sepela basadi ba le ba sala ba ija dienywa tsela ba fa le dikgogo
le dikgomo le dipudi feela mokoko woma wa gopola taelo ya mong

wa wona wa se je dienywa tsa dihlare tseo wa nama wa tloga mokoko
 wa tanao opela ka bohloko ore: Ke tswa ga Phakamokoba tata ka
 moka ga bona. Ba jile ba fedile. Tata le kgomo tsa bona Phakamokoba
 ta ta le nku tsa bona Phakamokoba ta ta le dipudi tsa bona Phakamokoba
 Ba jile ba fedile e go setse nna feela le Phakamokoba ya fihla mo
 kgosi e be e ile gonaya fihla ya opela bjalo le gona kgosi ya tswa
 15 ya sepela le mokoko wola. Ya sihla sethokgweng/ya kga dithupa tsa
 moretlwa. Ya nama ya ya gae. Ya fihla ya betha dikgomo dipudi dinku
 le basadi ba gage. Ba nama ba tsoga ba phela gape. A re go bona
 a seke le botse gor le seke la ja dienywa tse na? Ba nama ba phela
 ya ba sa mosela wa seripa.

Mosadi le bana ba dinonyane.

E be ele mosadi a na le bana, bjale ele dinonyane. Dinonyane
 tseo e be ele maowane. Mmage dinonyane tsela a tloga a ya etela
 tswetla. Bjale o be a le mogadikana wa gage. A mo laetse gore a
 sale a bona dinonyane tsa gage. A na a a tloga a sepela a fihla
 Tswetla. Mogadikana ala wa gage a sala a re nka dio tswenya ke
 dilo nka ke batho e bjale ele dinonyane tsa nama tsa tloga dinonyane
 di latela mma tsona tswetla. Tsa tama di opela ka bohloko di re:

16 O wane O wane O wane mma/wa ka o yile tswetla ra sala re
 ija moroko, moroko ya dihlapharara.

Mogadikana wola wa mosadi wola a thoma are boya boya boya
 leowane la batho boya boya go sila ke sitse boya meetse ka tuteta
 Dinonyane di tho e go opela di re

O wane O wane O wane mma waka o yile Tswetla ra sala re
 ija meroko meroko ya dihlapharara tsa sepela sa tsa fihla mo mma
 tsona a beng a yile gona. Tsa nama tsa boya le mma tsona a fihla
 a roga mogadikana.

Ya ba sa mosela wa seripa.

Banenyana ba ya kgonyeng.

17 E be ele banenyana ba ya kgonyeng ba na le rgwana wa kgosi
 ba sepela ba topelela ba boya. Ba e ge ba boya ba swariwa ke mogau
 ba fihla nokeng ba swarana maoto ka otee ka o tee gorile ge go inwa
 ngwana wa kgosi a re: Ke kgotswe bamo kgomeletsa ka meetseng. A
 tsa kas sehlahalaka tsatsi le lengwe a kwa monna a rema a thoma
 a re;

Mofo Mofo Mofo kaolaho khondi bitele mma se khaya o re ka besa
 ba mo kibile ba mo kibile e mokhantleni we ntlela.

Monna a theeletsa a fihla a botsa kgosi gosasa a ya go rema a thoma ngwanenyana. Mofo Mofo kaolaho khondi bitele mma se khaya ore kabesa ba mo kibile ka mo kibile e mo khantleni we ntlela. Ba mo kibile e mo khantlela we ntlela. Monna wola a mo tseya a mo isa gae. Ba mmeya ka tlong bamo fa dijo a re go nona ba kgona ba mo ntsha ya ba mokete wo mogolo banenyana balele le batswadi ba bona ba belwa.bolawa.

Ya ba sa mosela wa seripa.

18

Letlakalala.

Letlakalala e be ele epile molete o mo telele bjale le beile makgopa ka ^{ma}kgare le tladitse/kgopa moleteng. Bjale gone mosadi le ngwanenyana bjale ba bolawa ke tlala, mosadi a tsene ka gare ga molete le nto ya go tswara makgopa ngwanenyana a emo mo moleteng a lebelela letlakalala ge le etla bjale ge le etla a re: Mmawe! Mmawe, tlakalala, tlakalala le yetla mma tswa moleteng tlakalala, tlakalalala, tlaalala le yetla, name mosadi a tswe a swere makgopa gomme ba tshabele gae, gosasa ba boye ge ba boile mosadi a tsene ka moleteng a tsee makgopa le tlakalala. Letlakalala ge le etla kgole le thuntsa lerole ge ngwanenyana a bona lerole a bitsa mmage are Mmawe, Mmawe, tswa moletene, tlakakalala, tlakalala le yetla, gomme mosadi a tswe ba tshabele gae a bane a fedile a setse a se nene, gosasa a boye gomme a tsene a tsene gare , gare ge letlakalala le etla ngwanenyana a epele a bitse mmagwe a re? Mmawe, Mmawe, tlakalala, tlakalala le yetla a seke a mokwa gomme la fihla

19 letlakalala ^gge le fihlile ngwanenyana a tshabela gae. Letlakalala la tsena ka moleteng gomme ge le eya gare la humana mosadi a tsea makgopa a lona, gomme la mmolaya ge le mmolayile la tswa la gopola ngwanenyana la mo humana ka ntlong la fihla la thula lebati, gomme la moswara la mmolaya la boela moleteng wa lona.

Makgwabase le Maletswetswe.

Makgwabase o be a belegile bana ba bantshotsho, Mmaletswetswe a belegile bana ba ba swanaswana. Gomme Makgwabase a tloga a re ka ya maeto, a re go Mmaletswetswe tswa o sale o bona bnabana baka. Gomme a re go boya Mmaletswetswe le yena a re sala le baka le nna ke sa ya are ga a sa yile Makgwabase a tsea bana ba gage a ba bolaya a tsea ba Mmaletswetswe a ya le bona Pula-diya-manteng gomme ge Mmaletswetswe a boya a humana bana ba gage ba sego

ba Lekwabase ba hwile. Gomme a butsisa tsela ya goya kwa Motloutl-
 wane kwa Pila-diya-manteng, mosimanyana o disitsego a ka mponela
 siokotso a swere bana nophaswa no mpu o ba isa kae kare o ba isa
 20 kwa motloutlwane kwa Pila-ya-manteng gomme masimane are o fitile
 gomme a sepela a bona banenyana ba raloka are: Banenyana ralokago
 alaka mponela siokotso a swere bana ba nomphoso kare nompu o ba isa
 kae we kare o ba isa kwa Motloutlwane kwa Pila-diya-manteng, siokotso
 gomme a feta a bona monna a sepela a re: Monna sepelago a waka
 wa mponela siokotso a tswere bana ba momphasa kare o ba isa kwa
 Motlwane kwa Pila-diya-maneng gomna bare o fetile a sepela sepela
 sepela a bona banna ba enwa bjalwa kgorong are: Banna le
 outsego a la kala mponela siokotso a swere bana nomphaswa kare nompho
 nompu o ba isa kae are ke ba is kwa Motloutlwane Pila-diya-manteng
 gomme a feta a tsena go mong e motse a hwetsa ba sa rile ka ntlong
 ba rile kata kata go sa nwewa bjalwa gomna are alaka la mponela
 siokotso a tswere bana ba nomphaswa are o ba isa kwa Motloutlwane
 kwa Pila-diya-manteng, ba thoma go kg nela mmabona ge a monna ba
 rwele meetse ka dikgapana ke ge mosa i ola a e phosaka ntlong
 gomme swara Makhwabase a mo sapha le ditlalapa batho ba re rena re
 ntse re makala re re bana bakhwi ba bantsi ba tso ba tsea kae, ke
 gola mosadi gola a tsea bana ba gagwe a ya gae.

21 Ngwanenyana o dula bogadi le ngwanabo.

Ke ngwananyana a tsewe a ya le ngwanabo bogadi, bjale bare
 go fihla kwaa ngwananyana a re ke tloilwe, mogolwage a re kgayere ke
 go felesetse bare gola b e tla gare b ga nag, ngwanenyana a re go
 mogolowagwe a re ke lebetse theledi yaka gomme gea kitima a fihla
 a tsea theledi. A re ge a fura lela motse hlakana le matsingwanyana
 bare moduwaduwa o kaphe ke moduwaduwa ke tso tsea thelediyaka,
 theledi yaka supa baloi are kago supa ka yona o ka hwa. A re:
 Ka hwa kare tono yina dimo ka hloboga le tseisi eginge dimo ge ruta
 ka serute eyina dimo go nyela ka senyeli eyina dimo ka hloboga
 ntutu eyina dimo ka hloboga mabele eyina dimo. A ba supa ka moka
 ba re tuno a feta a kitima a hlakana le banna ba matsimo bare:
 Moduwa duwa o kaphe a re ke moduwa duwa ke kwa lebekwane ke tso tsea
 theledi ya ka, theledi yaka supa baloi ka hwa, rare tuno are yina
 dimo, bare ra hloboga mabele ga rura ra se rote a re eyina dimo
 go nyela ra se nyele are yina/dimo ra hlobona le tsatsi eyina, gomme
 be note supa ge a ba supa ba wa bare tono ke ge a feta a kitima a

hlakana le dikgalabe tse dintshi tsa matsimu tsaditedu tse ditseu
 tse re moduwa duwa o kwa phe are: Ke moduwa duwa ke kwa lebekwane
 dimo ke tso tsea theledi ya ka supa baloi a supa dimo a nka go supa
 ka yona aka hwa dimo bare go ruga ra sarute are yina dimo
 bare ra hloboga letsatsi are eyina dimo go nyela
 ka se nyele e yina dimo go ruta ra se rute eyina dimo a banke ore
 supe ge, a ba supa ba hwa bare tono tono aowa ke gola theledi yela
 ya gagwe e sala go se nenyana, a nama a tsena gage.

Basimanyana ba ya go disa.

Ke nna thathape, o mongwe are ke nna lona-lela-la-ga-mohlola-
 pula. Go sena pula batho bo o meletse ka ganong, le goloyana e
 swile basimanyana ba re go fihla go disa ba retolle ditsiba ba di
 ise ka nthago gore wa go bitsa pula a ke leru lelalaga mohlola
 pula gomma pula ya boya re; di di nama ya / na ya tlatsa megobe ka
 moka. Ya tlala metlape ka moka ya ya go nwa mogobeng bjale tsare
 goba diinwa o la a mongwe mosimanyana are ke thatha ke ya thapisa
 megobjana yela ya swana ka moka ya swa. Ba kgora dikgomo ba ya gae,
 gosasa ba bulela mogwe a tsea mokgabjana ka goba mongwe yena o
 tsea ka gabo gomme ba ile disa ge ba fihla go disa ba retolla ditsiba
 ba di isa ka nthago are : Ke lona lela-lela-la ga mohlola
 pula, gomme pula ya buya yare tlo-tlopo, gomme ke gola megobjana
 e re tlwaa; dikgomo tsa boya tsa tla tsa nwa, bjale o mongwe
 yola a re nna ke thathape monna o mongwe e bane o ke ba laletse, monna
 ouwe a fihla a botsa kgosi a re ntwetse di diwago ke basimanyana
 ba a se o di bone. / Gomme gosasa ba tswa ba simanyana yola le
 yena monna a tswa lekgosi gore ba yo lelela basimanyana, gomme
 ba dikela ka sehlare gore ba bona se se diwago ke basimanyana.
 Gomme ba retolla ditsiba ba diisa ka nthago o mongwe a thoma are
 ke lonalela-lela-la-ga-mohlola ya tla ya boya ya na. Ya tlatsa
 gotlhe bjatse ba phutha dikgomo ba diisa go nwa le bona ba nwa,
 monna yola le kgosi le bona ba a hlamisa melomo ba nwa, gomme gola
 e mongwe a re tolla setsiba are ke nna thathape megubjana yela ya
 swa ka moka, a bjatse ba kgora dikgono ba ya gae. Gomme gosasa ge
 ba re re ya bulela dikgomo kgosi ya gana, yare mpontseng ntwela le
 be le dira mabane, o mongwe are ke nna la ga mohlola, pula,
 mongwe are ke nna thathape, banna bale le basimanyana ba kgogokane
 kgorong a mongwe a re ke laga mohlola pula pula nama ya buya ya
 na gomme batho ba le nwa, ba tlatse metsega, gomme o mongwe a

23.

24.

25

a thoma a reke nna thathape ke ya/thapisa gomme yola wa go nesa pula ba mofa lesome la dikgomo yola a re thathape ba moripa thamo ka selepe bare o moloi.

Lesogana le ya bogweng.

Gobe gona le lesogana le e ya bogweng bjale lare ge le sepela la swara ke tlala la sepela se baka se se telele la bona banna ba hlagola ka tshemong. Ka tshemong go be gona le mebilo e mmararo gomme lesogana la kgopela lare a ko nthuse ke swerwe ke tlala, gomme monna a re ekga mebilo mo wa boraro, o lese wa mathomo le wa bobedi wa bobedi ona le dikenywa tse di kgolo, wa boraro e le tse dinyane, bjale lesogana la bona wa bobedi ona le dikenywa tse dikgolo la o kga la feta wa boraro, gomme a feta a sepela ge a le mo tseleng a ya go ethoma. Gomme a fapoga pata a e thoma, bjale a tloga a sepela ge a ele mo pateng a kwe lentse lere masepana ntete ke ya le wena bogweng, gomme monna yola a makala ge a lebelela morago a bona lerole le thunya a ema a lebelela ka gare ga lerole a bona masepa a phekologa a are masepana ntete ke ya le wena bogweng gomme a tshwara masepana a le a epa molete a khupetsa a beya lefsika godimo a tloga a sepela a no fela a mo setse morago a re/masepenana ntete ke ya le wena bogweng a tshwara masepena a ele a pikitla pikatla ka lekoto a setsa kgakala, gomme o yo fihla kgorong ya banna ge a feta a lotsa le ona a lotsa, ba mmotsisa bare o mo mang yo re sa monego, are aowa ke nosi, ge a tsena ka lesoro laka gae a kokota ba mmotsisa gore ona le mang, are aowa ke nosi barego yena bare mantswe a nkane ke a mebedi, a e aowa le ree fela ga ke na motho, ba mo fa metsea hlapa ge a hlapa gwatswela letsogwana la masepena ba mo fa diyo a ngwathatha le lona la ngwatha. Ka morago goba fetsa diyo ba mo koba. A laela gobaf ba mokoba le lona la laela kosa theledi theledi ke ke bolailwe ke tlala, ke laetswe gore ke kge mmilo wa boraro, bjale nna ka kga wa bobedi theledi ke, theledi ke, gomme a sepela sebakanyana a hlakana le phoofolo e bitwago topa gomme ya motsea.

27

Legokobu le tola.

Ka tsatsi le lengwe legokobu le belle a ga ntlo bjale lare go tola alare e tla o nka gise mogwera. Tola ya gana ya re nna ke y yo e kepela molete yaka legokobu la re go lokile. Legokobu la aga ntlo la e fetsa.

3 28

Tola yona ke gona e thoma go epa molete, logokobo la ema monyeko wa ntlo la bitsa pula lare pula a e thibe madupe, gomme tola yare futo futo maru phatlalala pula ya tla ya tlatlakisetsa molete wa tola. Gomme tola ya tswa ka gare ga mbete ya ema monyako wa legokobu. Tola yare legokobu ako mpulele ke kangwa ke meetse ke ya le naga. Gomme legokobu la bula, tola ya tsena gomme yare^{go}/kwa e tuteditawe ke mollo yare gosasa re tla tsoga re yo thiba mola mososong legokobu la re go lokile bjale gwaswa legokobu la re go Tola lare kgaree ge mogwera tola yare go legokobu a kee nka se hle ke tshwenywa ke wena nna ke yo e kepela molete waka. Legokobu la sepela la fihlala kga bjang la tla la thibela mososo la ema moyako wa ntlo lare pula a e thibe madupe tola yare futo futo maru phatlalala pula ya na ya tlatla melete yela tola ya tloga ya fihla ya ema moyako wa legokobu ya re a ko mpulele ke kangwa ke meetse ke ya le naga, legokobu la e bulela tola ya tsenayare e sa ntshe mollong ya tutela, ge e thoma gore gosasa re thiba lesoba lela legokobu la e tshwara la e kgama la e wisetsa mollong.

Kgosi.

29.
E be ele kgosi e lwala bjale gona la ngaka kamo nokeng, ka gare ga bodiba bjale bare go nyakega banna ba go yo bitsa ngaka kwa bodibeng gomme ba ntsha dikgalabje tsa go ya go bitsa ngaka. Tsa ya gona mouwe bodibeng tsa fihla tsa re Re bitsa ngaka tema tema kgosi ya lwala tema, tema, e lwala bjang, tema tema e lwala kuudu tema, tema, o nkatswa nono tema, tema, o le ka se tshabe, tema, tema, o ra tshaba bjang tema, tema, o motho are/hweela tema, tema, re bitsa ngaaka tema, tema, kgosi ya lwala, tema, o e lwaala bjang tema, tema, o a lwala kuudu bjang, o nkatswa mokwi tema, tema, o le ka se tshabe tema, tema, o ra tshaba bjane tema, tema, o motho are hweela tema, tema, gomme ye ntsha dinaka ya re gee tlile ntsha magetla gomme ba tshaba, a fihla gae, ba fihla ba botsa kgosi ba re dipadile ba ntsha masogana a ba tloga ba ya gona mowe sidibeng wa fihla bare : Re bitsa ngaaka tema, tema, kgosi ya lwala tema, tema, o nkatswa mokwi tema, tema, o le ka se tshabe, tema, tema, ra tshaba, bjang tema, tema, o motho are hweela tema, tema, gomme yare ge e tsweditse magetla ba tshaba baya gae ge ba fihla gae anthe kwa gae go fodiswa dinaka kgosi e nyaka go gwa. Gomme ba romela basimanyana ba ya gona sedibeng ba fihla bare re bitsa ngaka

5.651 tema, tema kgosi ya lwaala, tema, tema, o nka tswa m no tema, tema,¹²
30 o le ka se tshabe tema, tema, o ra tshaba/bjang, tema, tema,
o motho are hweela tema, tema, gomme ya tswa yare ge e

K34/83 tswetse kantle ngaka ya gona e phadima go kwa, ya tloga ba ya leyona
gae ba fihla gae, ba e isa kgosing ya tsena ka ntlong ka mo e dutsing
Gomme ya alafa kgosi e we. Kgosi ya fola, gomme ya hlabela ngaka
kgomo ba diya mokete o mogolo ngaka ye e be e ja leba kwi e tswago
le bona sedibeng, gomme ba tsea marapo a kgomo ya go bolawa ba a
isa le sakengba epela gore ga lesaka ngaka ya tsea tupa ya betha
gona mola ba epetsego gwa tswa kgomo gomme ngaka ya tloga le bona
basimanyana bale ba go yo e bitsa ba e isanokeng mo e dulago gona
gomme ba fihla ya e mposa ka gare ga sediba, masimanyana bale ba
boya, ba fihla gae, ba ba kgosi ba re re e fihlisitse ga botse .
Banenyana ba ile kgonyeng.

31 E banenyana ba ile kgonyeng bafe go fetsa go topelela ba re a
re sobaneng ba obana ka moka, gomme ba hwetsa Mmapolokwane a nonne,
ba thoma ba mmolaya, gomme ba moja, ge ba moja bare ba fa mpya
marapo mpya ya se ke ya ja, gomme/ba tloga mpyana ya tsama e lla
ere: Mpolokwane Mpolokwane e tla re sobaneng ba re bone manone
Mmapolokwane manone ke sekwa ba belaille mong waka. Gomme banenyana
ba re re ya e betha ya no ba sala nthago yare ge ba fihla gae ba
lebile motse ga thoma go lla. : Mpolokwane Mmpolokwane bare tla
re sobaneng re bona manone manone ke Sekgwa, gomme gae bare
nkele theeletseng mpya ya reng, ke ge ba e butsisisa ba re wena mpya
o reng, yare basetsana ba ba bolaille mong waka. ba thobile ka gore
a re sobaneng re bone monene manone ke Sekgwa ke ge ba bitsa banenyana
bale, gomme ba ba butsisisa bare Mmpolokwane o kae, ba re molaile ke
ge lebona ba babolaya.

Mosadi a lwala a re ke nyaka sebete sa tau.

32. are ge nka ja sebete sa tau nka fola, mo na a tloga a ya
ditaung a dira mano tseelang a apara letlalo la tau a sila
letsoku gore a le tlatse nto, ke mohla a namile a fihlamo ditaung
a re ge a fihlile ditaung ditaunyana se dinyenyana tsare tau e ke
taumang, tau mariri nka o motho, bare nke fofe moope re bone ge le
gona e tla tsela tsa fofa le yona ya fofa ba re nke e hlatse
mabjana, tau tsela tsa hlatsa le yona ya hlatsa letsoku lela namile
gosasa ditswile diya go disa yona ya sala le mokgekolo gae, tse
dinyenyane tswa tsa boya, tsa thoma go opela tsare:

Tau e ke tau mang, tau mariri nka motho, bare nke e fofe moope re bone ge le yona e ka fofa, tsare nke e hlatse mabjana re bona ge le yona e tla hlatsa ye are yeng le yona sokeng tse dikgolo tsa gana tsare yo sala a letile mokgalabje, ya bjale ke ge ditloga di ya sokeng di motlogela ke a sala a ntsha mphaka a gebetla tau yela a nama a ntsha sebete a sepela. Ka gobane tsela tse dinyane di tshwa di boya ge di fihla gae tsa hwetsa mokgalabje yola a setse a hwile gomme ke ge di oeletsa bo mmatsona sokeng, gomme tsare go bo mma tsona ke kgale re le botsa re re tau ye ke tau mang lena le gana ke ge a namile dire ra phalala di humana noka e tletse tsa ba tsa/hlo boga tsa boela nthago dinyamile monna yola yena a e tsepelela a fihla a fa mosadi wa gagwe sebete gomme a fola.

33

Banenyana ba ya kgonyeng.

E be ele banenyana ba ya kgonyeng ba topelela.

Ngwanenyana kgosi o be a na le mpya banenyana ba rile ge ba boyab banama ba re ge ba khutsa ba re a re sobaneng re bone gore go nonne mang. Bare go nonna Sekgwa ba mo soba ba baba mmolaya. A nama a hwa. Banenyana ba sepela ba re ge ba sepela mpya ya tama e opelaere: huuu, huu, huu le le banyana bale ba le ba re a re so baneng ba re na go nonne mang bare go nonne Sekgwa sa bo kgosi Banenyana ba bolaya mpya yela mpya ya tsoga. Ya ba la ela e ntse e/oeptšana ya yona. Ba rile ge ba fihla gae ba re Sekgwa o kae bare o rile o ya ga kokwage mpya ya thoma yare: Huu huu huu lele banyana ba le bare a re sobaneng ba re na go nonne mang nyakudi nyakudi go nonne Sekgwa nyakudi nyakudi sekgwa sa bo kfosu nyakudi nyakudi. Batho ba nama ba re theeletsang mpya goree reng. Mpya ya thoma ya re: Huu huu huu le le banyana bale ba re a re sobaneng nyakudi nyakudi Ba re go nonne mang nyakudi nyakudi go nonne Sekwa nyakudi nyakudi Sekwa sa bo kgosi nyakudi nyakudi Gwa na a gwa bolawa banenyana bale ba ya sa mosela wa seripa.

34

35. Tselane le letsimo.

E be ele ngwanenyana leina la ka gage ele tselane. A tloga a ya dithetlweng a timela a gakwa ke ga gabo. A dula ka gare ga molete tsatsi le lengwe a tswa ka moleteng a a go ja dithobethobe let mo la mmona lamo kitimisa a tsena ka moleteng tsatsi le lengwe letsimo la epa molete wa Tselane la nama la mo gowelela tsela are ge a re e tshabela moleteng wa gage a hwetsa letsimo le o epile.

Letsimo la nama lamoswara la moisa gagabo. La fihla gae la botsa mmage gore a sale mokota a no moripa molala. A mo apeye. Ba nama ba mo roma go yo kga meetse. Tselane o be a theeletse monyako a nama a ya gokga meetse a fihla a fa letsimo meetse. La nama la sepela Mokekolo a thoma are: Tselane a ke go kote tselane a re gape gageso re thoma ko dikkekolo a kota mokekolo a moripa molala a mo apea. Tselane a tsea dikobo a apara a tlol ka mosidi a yapara dikatana a loga legogwana la mokekolo la fihla letsimo lare:

36 Mma nama yela e butswetse na? Tselane a re: E ngwanaka. Letsimo la fihla la ja mmage la nama la boela morago la re ke sa yo tsoma nna. Tselane a re: Sepela ngwanaka tselane a sala a hlapa a tsea moropa wa matsimo a sepela tshela noka a thoma go letsa moropa are:

A tsimo a ja mmage a re ke tselalane are ke tselane a tsela morwa modisa a re ke Tsela a re ke Tselane a Tselane Morwa modisa

Letsimo la tloga le kitima lere Nna nka ja mma nana. Letsimo la fihlanokeng lare: segwagwana; swegwagwana khupa meetse ke fete segwagwa sa re o tla mpha eng. A ke tla go fa thitelo. Thetelo ke tla thithenyang kayona. A re o tla titela fase segwagwa sa gana. Letsimo la iphosa la tsena ka meetseng la nama nama la hwa. Tselane a fihla gae ba dira mokete wa ogolo ya ba sa mosela wa seeipa.

37

Mosadi le noga.

E be ele mosadi a na le monna wa gage Tsatsi le lengwe a bolaya monna wa gage leina la gage e be ele Malesela. A re goba a mmolaya a rome ngwana gage go yoleta dinonyane. Ngwana wo o be a tle a re ge a ya go lete dinonyane mmage a tlatse sekotlelo magobe a melatsa are: Gape kowa masemong gona le tlala. Mosadi wo a laela ngwana wa gage gore a s ke a tshaba ge noga e tla go yena, gobane no ga ye ke Malesela. Gosasa ngwanenyana a tloga a ya masemong a ema go-dimo ga sethubi a re: swai swai dinonyane. Noga yela ba rego ke

Malesela ya tswela ya fihla ya tatetsa ngwanenyana molala. Ya tse-ntsha hlogo ka gare ga sekotlelo ya ja melatsa. Thapama rangwane wa ngwanenyana a mmotsisa a re? Na oreng o otile. Ngwanenyana are aowa. Gosasa le gona a mmotsisa a ba a mmotsa ke gore o be/a sa je selo.

38

Are nna ke tswenya ke noga koa masemong ke nore ge ke letile e tswela e

je magobe a ke tlilego nao. Rangwane yage a re go lokile. Gosasa ngwanenyana a fihla, rangwane ya ge leyena o be a khutile. Ngwanenyana o tile ge a thoma gore swai swai dinonyane noga yela ya tswela bangwane wa ngwanenyana a e ripa molala ka selepe. Rangwane wa ngwanenyana a re go fihla gae thapama a re go mmage ngwanenyana ngwana wo ke nyaka go mo roma mmage a re le gona go lokile. Gosasa a roma ngwanenyana mosadi a yo leta dinonyane a fihla masemong a re: swai, swai, gwa se tle selo a thoma a re: Etse bo malesela le bona ba tle ba kganye. A sepela a ya mo noga e be e dula gona. O rile ge a fihla a hwetsa ntsi e tala. A re hee ntsi e tala ereng monyakong wa Malesela are ge a re ke ya bula a hwetsa noga e hwile. A tshola magobe a le a thoma go lla. A nama/a ya gae orile ge a fihla gae a re ke ya lwa. a Rangwane wa ngwanenyana are o lwatswa ke yona noga yela ya gago

39

Malose a Morena.

E be ele monna le momadi bana le ngwana wa ngwanenyana. Ngwana wo a nama a reke ya lwala. Bommage ba tloga ya masemong barile goba ba tloga ngwanenyana wola wa gore ke ya lwala a sala a rita a yapea ting ya boroko a tloga a tsea makhura a sedibelo a fihla sokeng a thoma go opela kosana ya go bitsa Malose a morena. Malose a morena wo e be ele pitsi. A thoma are:

Pitsi wee, Malose a morena, phaphang ke di pharola pitsing. Phaphang ke di pharola pitsing.

Pitsi ya nama ya tswela ya ja a e dia mathiti a e tlotsa ka makhura le letsoku. A nama a ya gae a fihla a tlola ka mosisi a khupa marapo. A dira/mehlagare e rurugile, Bommage ba boya masemong bare o hwile bjang. A re go sa swana. Gos sa ge ba ya masemong a tloga a ya pitsing orile go apea a sepela monna wo mongwe a mona a fihla a hoeletsa are. Phitsi wee: Malose a morena hamphang ke di pharola pitsing. Monna wo e be ele mogwera wa papagwe ngwanenyana wo. Ngwanenyana a ya gae. A fihla a robala thapama ge bo mmage ba boya ba re o hwile bjang? A re mmomohla gona ke a sa lwala, ke rurugile le mehlagare. Bona ba nama ba tshepa taba ya ngwana wa bona. Monna wola wa go mmona a bona papage age, dumela monkane are dumela. A na le phela bjang, are re sa phela re lwalelwa ke ngwana.

40

651 Monna ola a sega. Papagwe ngwanenyana wola a re o reng o sega o 16
K34/83 bona ngwanaka a lwala. Monna wola are o tla bona.

41. Papagwe ngwanenyana wola/a dumela eng. Gosasa ge go iwa masemong
a nama a ya go mogwerage. Ngwanenyana yena a sala a apea. A
ya go fa pitsi papagwe a mmona. Ngwanenyana are;

Pitsi wee: Malose a morena;

Phamphang ke di pharola pitsing,

Ngwanenyana are go fa pitsi dijo a ya gae. Papage a tloga ka
selepe a dira bjale ka morwedi wa gage are;

Pitsi wee: Malose a morena.

Mphamphang ke di pharola pitsing,

Ya tswela pitsi a e bolaya. Gosasa ge go iwa masemong, ngwa-
nenyana a sala a paea a re o ya go fa pitsi Malose a Morena.

A hoeletsa a re pitsi wee: Malose a Morena, Phamphang ke di pharola
pitsing, gwa se tle selo a nama a ya a hwetsa pitsi e hwile.

A lla a lahla magobe a fihla gae a robala a khupa marapo.

Thapama ge go buiwa masemongbare o jwang? A re ke gona ke

lwala. Papagwe a mmetha ka feisi mohlagare gwa tswa marapo.

Banenyana ba ya dithwetleng.

K34/83

Ka tsatsi le lengwe banenyana ba ya dithwetlweng ba na le Nkhwenkhwane. Ba ya kgole le gae. Ba ya ka sokeng la go siisa ba sobelela ke letsatsi ka sokeng. Ba re ba sa le kgole ba bona ntlo ye kgolo e thuka mabone. Ba tsena ka gare ba hwetsa mabone, tafola, dithulo, le raka ba dula dithulong ba raloka ka gare. Nkhwenkwane yena a gana go tsena ka gare, bona va ve va sa tsebe gobane ntlo ye ke ya tau. Ga bare ba sa dutse ka ntlong ba kwa Nkhwenkhwane a opela are; "Mogolonyane Malessla tshwela ntle tle o kwe dilo diri nti mosate ntlo kgolo ya mosate." Banenyana bale ba tswa ka moka ba soba Nkhwenkhwane ka dinala tau ya fihla ya ja banenyana bale ka moka, Nkhwenkhwane yena a phologa a ya gae. Ya mosela wa seripa.

Masilo le Masilwana.

Ka tsatsi le lengwe Masilo le Masilwane ba tloga go ya go tsama. Ba hwetsa ditsela tse pedi e ngwe ena le mohlala wa dikgomo e ngwe e na le mohlala wa dipnya, Masilwana yena are ke tseya ka ya dikgomo o mongwe le o mongwe a tseya ka tsela ya gagwe. Masilo ane a hwetsa dipitsa tse dintsi a khurumulla ka pitseng e nyenyane a hwetse thoka a khurumula ka pitseng e kgolo a hwetsa mokgekolo wa meno a matelele a sila lesoko mokekolo a tswa ka pitseng a lelekisa Masilwana Masilwana a namela sehlare a opela are; "Tshe ya motheo tshe ya mpya masabela ditlou, dingwe di jela megopong ka dimpya tsa fihla mekekolo a di bolaya ka moka. A ba a tsea selepe a rema sehlare. Masilwana a namela se sengwe gape. Mokekolo a fihla a rema sehlare ka leino le letelele. Masilwana yena a nama a opela are Tsheya motheo tsheya mpya ya masabela ditlou, dingwe di jela megopong, bjale gwa tswela mpya ya masabela ditlou, yona ya bolaya mokekolo. Masilwana a fologa sehlare a tsheya selepe a rema leino la mokekolo gwa tswa dikgomo tse dingwe tse dintsi. Mafelelong gwa tswa kgomo ya paswana. Masilwana a ditseya a di isa gae. Ge a le tseleng a hlakana le Masilo. A motsisa gore na dikgomo tse dintsi tse o di tseri kae? Le gore na kgomo ye ye botse ye thamagana o itseri kae? Masilwana a mmotsa ka mo a sepetseng ka gona le mo a hwetsetsing dikgomo ka gona. Masilo a re go Masilwana mpe kgomo ye ye thama-gana.

44

Masilwana a gana are nka gofa fa dikgono tse ka moka, eupya ye ye phaswana nka se be ka go fa yona. Ba fihla sedibeng se se tala sa go isa fase. Masilo a re go Masilwana a renwe meetse Masilwana ge Masilwana. Ntsware ku maoto ke nwe. Ge ke re Bu, Bu, Bu, Bu, o ntsware ka maoto o nkgogele ntle. Masilo a molaetseng ka gona Masilwana a dina bjalo. Gwa tla gwa nwa Masilwana a nwa ge are: Bu, Bu, Bu, Bu, a mo kgarametsa ka nokeng. Masilo a tseya dikgomo sela a di isa gae. Ga a fihla gae ba mmutsisisa gore na Masilwana o kae, yena are o ile ka ga kokwage.

45

Masilwana yena o hwetsa diphoofolo tsa mehuta huta ka sedibeng tsha dula nae sebaka se se telele. Ka tsatsi le lengwe tsa bitsa pitse e kgolo ya gorera gore na ngwana wo wa batho o tla isa ke mang gae. Tlhware yona ya re: Ge a ka se tshabe nka mo sa gae. A batsisa Masilwana. Are na o ka setshabe na? Masilwana are aowa. Yare go yena, emelela. A emelela ya morara gohle ya sadisa hlogo, ya tshela nae ka ntle ya re go yena o tseba tsela ya go ya gageno na? Are ke a e tseba, a ema a sepela ka yona e morarile gohle. E sadisitse hlogo gore a bone mo a yago gona. Are ge ge a fihla metseng a thoma go opela are: Tlhware yeso ntharolle ke lapile. E mogogodipo, E mogogodipo dipo dipo, Masilo E so moleletsana. E mogogo dipo E mogogodipo dipo dipo. A mpola yela thamagana. E mogogodipo e mogogo dipo dipé dipo, batho ba motse ba makala ge aba bona Masilwana a rwele phoofolo ya go makatsa. Ba kgotsa ge ba ba bona phoofolo ya go phadima ba e lebelela ba bone motho ka gare ga yona a opela kosa. A fihla ka gae a hwetsa Mmagwe. A ba botsa gore ba ale legogo ba le ala. Noya ya rologa goima ga gagwe ya tlala legogo. Ba tšisa mafsi gore noga e a nwe ya a nwa, ya nama ya boela nokeng. Masilwana a dula sebaka ka ntlong a sa bonwe ke motho gobane o be a otle kudu. A laela papagwe gore ba mogamela kgomo e thamagana Masilo a mogamela yona. Gobane Masilo o be a se sa lesa go ya go disa Masilwana o be a dula le papagwe ka ntlong a dula sebaka se setelele a ba a nona. Ka tsatsi le lengwe ba bitsa pitso e kgolo gwa ba gwa binwa le dinaka banna ba sweri marumo ledithoka, ba botsa Masilo gore a se ke a ya go disa yena ka go se rate go dula gae a re o ya go disa ba mogametsa. Gware mosegare Masilwana a tswa ka ntlong a aperi letata la tau. Mmagwe a bile a modirile tlopa a bile a padima

46.

651

bjale ka letsatsi. Masilo ge a bona Masilwana a thoma go tshoga le go makala. Are go bona gore banna ba tllile go mmolaya a tshaba a ba sia ka moka ya go timelela gagwe.

Ya ba sa mosela wa seripa.

Mokekolo le lesogana.

Kgale gobona gona le mokekolo a na le lesogana le le botse. O ba a sa rate ge a tsea mosadi bjale banenyana ba be ba rata ge a ka ba tsea, ka letsatsi le lengwe gwa tla banenyana ba laka. Ba fihla ka gae ba hwetsa Mokekolo le lesogana le sa ile go disa. A ba isa ka ntlong le dithoto tsa bona. Lesogana ge le boamathapama mmagwe a fihla a motsa are go ena bo mogatsa go ba tllile lesogana la ya ka ntlong la ha hwetsa a ba dulela a ba dumedisa a nama a dula le bona. Mmagwe yena o be a apeile dikgobe ka pitsa e kgolo gore tle ba je ba kgore. Mokekolo a re ge a epeile a tshole le sehlare ka dikgobeng gore ba tle ba je dikgobe ba tle ba bipelwe. Tsare go butsa a di isa ka ntlong gore ba di je ba dija. Bosego boo ga baka balala ba robetse. Ba letse

47.

ba bipetse ke dikgobe ba bangwe ba rata, ba bangwe ba hlatsa, ba bangwe ba phsinya ya re ka masa mokekolo a tsoga a hwetsa bama robetse a dula monyako a opela are: pedi pe pe tla pedi pe pe tla ke re na o letse ka e ngwana. Lesogana lare. Ke le tse ke sa borobale moyeye. A re meroto, mahlatsa, diphsinya ele di phsinya phsinya, mmagwe are a ba fete ba tse ba tswa ba nyamile ba ya gae ba nyamile. Gwa tla ga Mokopane le bona ba palela ba boyela gae ba nyamile gwa tla ba ga Mashaashaane bona ba tla ba sweri mefago ya bona ba lala bajile yona, mantsiboa gwa lala go se go diregi selo, ba tsoga ba thabile gwa thaboa. Mokekolo are ka masa, a ya monyako wa ntlo a dula gona a opela a re: pedi ppe tla pedi pepe pe tla kere na o tse kae ngwana ka lesogana lare, le letse ke borobetse ke le tse le basadi ba pala. Mmagwe a re ke re pedi ppe pe tle pedi pe tla ke re na o letse ka e ngwana, lesogana lona la re ke le tse le basadi ba ka. Mokekolo a hwa gona mola.

Yaba sa mosela wa seripa.

48

Ngwananyana le sethogo.

Ka tsatsi le lengwe ngwananyana a ya masemong go leta mabele.

Ka gare ha tshemo go be gona le setala. Kwa godimo ga setala go be go dula ngwananyana. Ka tsatsi le lengwe ile ge ngwananyana dutse godimo ga setala a bona sethoga se tla go yena sa fihla go yena sa mmotsisa gore na bonanago ba ile kae? Ngwana a mmotsa gome bza ile rema molebo. Sa mmotsisa gore bo papagwe ba ile kae? Ngwananyana a re go papa ba ile disa ngope. Sethoga sa re go ngwananyana fologa hle ke go botse. Sethoga sa re, na nna ke mo ja batho na? Ngwananyana are, Manoya a owe ke ya eng? Ke ya fokgonya banna, fokgonya ntse re gobone, sethoga sare, seu set i seu sethi sethi seu sethi sethoga sa nama sa sepela ka tsatsi le lengwe sa ya, sa ya go ngwananyana sare go yena bo mmago ba ile kae? Ngwananyana are bomma baile rema molebo sa ba sa mmotsisa gore bo papagwe ba ile kae? Ngwananyana are baile dusa ngopa sethoga sa re go ngwananyana fologa hle ke go botse, ngwananyana a re, na le tlo ntja. Sethoga sa re na ke mo ja batho na? Ngwananyana are nama boya a ouwe ke ya eng, sethoga sa re ke ya fokgonya banna. Ngwananyana are fokgonya ntse re go bone, sethoga sa re seu sethi seu sethi sethi seu sethi sethi ka tsatsi le lengwe bo papagwe ba bona ngwananyana a otle ba mmotsisa gore o itiswa ke eng? Ngwananyana a mmotsa gore gona le sethoga ka matshemong ba hlaba kgogo ba fa ngwananyana serope sa kgogo ngwananyana a ya tshemong a bona sethoga se e tla go ye a sa re bo mmago ba ile kae? Ngwananyana re bo mma ba ile rema molebo sethoga sa re go yena bopapago ba ile e e? Ngwananyana are bopapa ba ile dusa ngope. Sethoga sare go ngwananyana fologa hle re go botse, Ngwananyana re na o tlo ntja sethoga sa re na ke moja batho na? Ngwananyana are na maaboya a owe ke ya eng? Sethoga sa re ke ya fokgonya banna, ngwananyana are fokgonya hle re go bone, seu sethi seu sethi seu sethi seu sethi ngwananyana are go sethoga ke tla go bolaya sa re ge se re ke ya go moswara ngwana a se swara sa re bom. Ngwananyana a se bolaya a se tseya a ya go lahla ka oithabeng.

Ya basa mosala wa seripa.

50

Monna le dimpya.

Ka tsatsi le lengwe monna a tloga a ya maeto le dimpya tsa gagwe a bona sekgeko sa se thoga sa re go monna dimpya tse o seke wa tla le tsona nageng di tla hwa. Monna are go ena ke tla di

tlogela gae. Ka tsatsi le lengwe monna a ditlogela gae a di 21
 fa magobe ke segong a sepela a ya go nwa bjalwa. Sekgekolo sa fa
 dimpya ka lengeteng dimpya tsa gana go ya go ja tsa thoma go oe
 opela tsare, Uhu, Uhu, Uhu, mong waka a ya metseng ka sala ke ja
 meroko meroko ya dithathakgope, seseu selle ke mang, se lle ke
 rankutu monna waka Rankutu uhu, uhu, uhu, Monna wa ka Rankutu
 Monna a tieletsa a kwa nka mpya e a lla, a tloga a kwa e lla ere
 uhu, uhu, Monyi waka a ya metseng ka sala ke e ja meroko, Meroko
 ya dithathakgope se seu se llwe ke mang, se lle ke Rankutu, monna
 waka Rankutu uhu, monna a kitima a fihla mpya ya motsa gore ba
 nkhwetsweletsa ka lengeteng a ba botsa gore dimpya difelwa ka
 segong ke nna mongwa tsona Rankutu.

Ya ba sa le mosela wa seripa.

Kgosi le basadi ba yona.

Ka tsatsi le lengwe kgosi ya tsoga e saale gosasa ya ya go
 tsoma magotlo. Ya boya le wona mathama. Ya fihla ya fa mosadi
 wa yona wo mogolo gore a apiye mosadi a a gana ya fa
 mosadi wa yona wa bobedi, mosadi a gana a fa mokekolo mokekolo a
 apiya. Magotlo a ba a tsela le makhura, kgosi yona e be ile go tso-
 ma. Mokekolo a lokela ka legapelong. Basadi ba yona ba sala ba
 ya kgoneng. E mong wa bona are go bona ke lebetsi letswa gae.
 Aboyela gae a fihla a ja magotlo a kgosi. Kgosi erile ge a boya
 ya hwetsa mokekolo gae. Are go yena, tlisa dikgaka ke ja.
 Mokekolo a tlisa lesapelo a be a pele ga kgosi gore e je. Kgosi
 erile ge e re ke bula lesapelo ya hwetsa ele marapo feela
 Ya thoma go botsisa mokekolo yare, koko, dikgaka di jile ke mang
 Mokekolo are, a ke tsebe, kgosi erile ge ebotsisa a re go
 mokekolo a lege lesika gore o mongwe le o mongwe ggore a tle a
 le namele gore a tle a bone yo a jileng dikgaka gosasa kgosi ya
 bitsa batho ka moka gore ba ya nokeng ye tala ya go siisa gore ba
 tla ba e tle ba e tsele, gore ba bone wo a jileng dikgaka ka go
 wela ka gare. Mosadi wo a jileng dikgaka tsa kgosi a laela ngwana
 wa gagwe gore a tshipi ya makhura ge a wela fase a tsebe gore o
 wetse ka nokeng. Basadi ba kgosi ba tloga ka moka ba ya nokeng
 go tsela lesika. Ba fihla ba lokela lesika ka gabe ga meetse,
 gwa thoma go namela mokekolo a thoma go opela are, Mantata, mantata
 kgaoga mantata, kgaoga re bone wo a jileng dikgaka tsa kgosi
 lesika la seke ala kgaoga, gwa tla sebaka sa gore basadi ba tle

651

ba tsele. Ba dira bjale ka mokekolo ba feta ka moka lesika la
 leseke la kgaoga. Gwa tla mosadi wo a jileng kdikgaka tsa kgosi
 yena a namela a tsogile a kgotlelela a namela ka gore ba be ba mo
 gapeletsa go namela yena orile a sa opela lesika la kgaoga a sobela
 ka gare ga meetse, batho ba boyela gae ba tseba wa jileng dikgaka
 tsa kgosi. Selabe yena orile go bona sidibelo tsa makhura se wela
 fase a nama a bopula ngwanabo leba ga kokwage orile a le tseleng
 a bona mogo o bodile a fihla go wona a hlohlola ngwana ka gase
 ga sehlare yena a namela godimo. Orile a le godimo a bona mosela-
 pye a dutse ka^{fa}/se ga sehlare, a re go ngwananyana o kge kudu,
 tse di tala ke ya dinyaka. Ngwananyana a fologa sehlare a bopula
 ngwana a se ela le moselapye moselapye are go Selabe nke ke e tswa
 a tswanetse ka ngwana wo Selabe a mofa ngwana. / Moselapye are go
 ngwananyana nke ke tswana tswanetse ka dipheta tsa gago

53

ngwananyana a mofa. A re go yena nke ke e tswanatswanetse ka di
 thitho tsa gago, ngwananyana a mofa, a re go yena nke ke e tswana
 tswanetse ka meralo ya gago ngwananyana a mofa, yena Moselapye a
 fa ngwananyana mosela wa gagwe. Moselapye tlisa ngwananyana
 moselapye a re ke tla go fa bofula kgomo. Ba sepela ba fihla bo
 fula kgomo. Ngwananyana a re Moselapye tlisa ngwananyana Moselapye
 are ke tla go fa bofula pudi. Ba sepela ba fihla bo fula pudi
 ngwananyana a re go Moselapye tlisa ngwananyana moselapye a re ke ta
 go fa bofula tonki. Ba sepela ba sepela sebaka ba fihla bofula
 tonki. Ngwananyana a e tlisa ngwananyana Moselapye a betha ngwananyana
 ka se ja bana are o tla nkwise batho ba fihla
 motseng. Ngwananyana a re tlisa ngwananyana Moselapye a betha
 ngwananyana ka sejabana a re o tla nkwise batho, ba fihla ka gae
 ba ba hlakanetsa ba tsea moselapye ba motsentsha ka ntlong bare ke
 Selabe ba mo isa mathuding a ntlong, ba mo alela disaka bare ke
 Moselapye. Gosasa ba tsoga ba ya go leta dinonyana le Mosela-
 pye. / A hlwa a letile dinonyana le mokekolo a re ge a ile tshosa
 dinonyana a re swee, swee, dinonyana swee, swee, hlakatsa bjale
 gase motho o ngwanabo ke phoofolo eupya a tseba nna ke e ja tlou
 A boela go mokekolo a fihla a dula nae, ka mehla le ka mehla a
 hlwe a letile dinonyana le mokekolo. Are ge a ile tshosa dino-
 nyana a opela are, swee, swee, dinonyana swee, swee, hlakatsa
 bjale ga se motho o re ke phoofolo eupya a tseba ke e ja tlou.
 Hlakatsa bjale are go kwa Selabe a opela a mokitimela,

54

651

K34/83

a moswara a ya le yena gae a mo atla e sale ka pela moselapye 23
 are na mamohla go dira bjang bo moselapye ba boya e sa le kapela
 ba re mamohla gagona dinonyana ba re go sasa ba epa molete wa
 ba afea mafsi ba a tsela ka nkgong. Ba bitsa batho ba motse
 ka moka go tlogo fofa molete ba fofa ka moka ba re Moselapye a fofe
 a gana ba mogapeletsa, a ba a fofa a re ge a re ke ya fofa a bona
 mafsi a wela ka gare a lla a re Hu, Hu Hu, tsa bogoseng tsona ke
 lle.

Yaba sa mosela wa seripa.

55

Monna le dinonyana.

Gobe gona le monna wo mongwe a lema tshemo, ge a hlagola a
 bona morto wa gage o sa tswela pele, ge a ile gae mathapama, gosasa
 ge a boya a hwetsa bjang bohlokane tshemo ka moka, ka tsatsi le
 len we monna a dilalela a bona dinonyana tse pedi di dutse tshemong
 ye a e hlagoletseng. Engwe y thoma go opelame yare: Mphiri
 hlakana sekoro tshemong mabele hwileng, engwe le yona ya thoma
 yare, ke nna nonyana se nyala mafsi ya ntsha mafsi a mantsi
 monna a diswara a ditseya a di isa mosate gore ba o ba tle ba bone
 dilo tse di ntsi di melesa mabjang. Ba fihla ba di botsisa
 ka e tee ka e tee, ba bolaya yela ya go midisa mabjang ba sadisa
 ya go ntsha mfsi. Monna wo la a e tshiya a e isa ntlong ya gage
 monna ge a nyaka mafsi a re Nka go hlaba, hlaba, ka lemao,
 Nonyana are o se nhlabe, hlabe, ka lemao ke tlaa ntsetsa
 mafsi. Monna are ntsha ntsha re go bone. Ya ntsha mafsi a
 mantsi ya tlatsa tsela dipitsa le dipitsa. Ba ja ba
 khura. Monna a e tseya a e lokela ka kanapeng yena a ya asemong
 go yo hlagola. Mosegare ge batho ba ile masemong, bananyana basala
 ba ntsha nonyana ka kanapeng ba re go yona, nka go hlaba, hlaba,
 ka lemao nonyana ere, o se hlabe, hlabe, ka lemao ke nna nonyana
 senyela mafsi. Bananyana ba re go yona, ntsha ntsha re go bone, ya ntsa
 mafsi ba ja le bana ba bo ba khura. Bare go ja bare a re
 opeleleng gore e bine. Ba opela ya bina bona ba dulela go sega
 bangwe ba opela le yona ya opela yare; puru tlhe tlhe kge,
 nna ke ya patama tlheng tlhe kge, nna ke ya patama. Ba e tsiya
 ba dula nayo lapeng ba sega ge e bina yona yare, puru tlheng tlhe
 kgekge nna ke ya patama ba e tsiya ba ya nao letlaleng ba opela
 yona ya dulela go bina, bangwe ba sega bangwe ba opela ba rile ba
 sa duletse go sega nonyana ya fofela godimo ya nama e tshabile.

656

24

Banenyana bjale ba thoma go tsoga. Ditswaditswadi yena a dulela go lla. Ba tloga ba latela nonyana^{ya}/ba isa gare ga naga. Ba timelela ke gagabo bona. Lefsifsi la ba swanela ka gare ga lesoka. Ba ba kotsing e kgolo. Ba re ge ba lebelela thoko ba bona mollo o tuka kgole le bona. Ba tloga baya gona ba humana Matsimo a robetse. Ba fihla ba dumedisa ba ba dumela ba tsena. Matsimo a ba kganela mongwe le mongwe a kgeta mosadi wa gage, ba ya go robala le bona. Gosasa ge ba tsoga ba tseyo o mongwe bare o yo bona Rakgadi a gwe. Ba fihla ba molaya ba apea nama/ ba fihla ba fa banenyana ba le gore ba je. Bananyana bare ge ba ija, mongwe a re, re ja nama ya mokete, bona ba gana gosasa ge ba tsoga ba tseyo e mongwe ba re o yo bona bokokwage, ba fihla ba molaya. Ngwananyana e mongwe a re go ba gabo, le a tseba gobane re ya fela na? Bona ba gana, gosasa ba tseyo o mongwe bare o ya go bona bonagadibare, ba fihla ba molaya le gona ngwananyana wola a fihla a hloedimela ka ntlong ka mo ba isang batho ka gona. A hwetsa bale gona ba molaya. A fihla a botsa ba bangwe bare gore ge matsimo a robetse ba tsoge ba tshabe, e gae. Ba re bosego ge. Matsimo a sa robetse e mongwe ngwananyana a tsoga a a tsosa ba bangwe Ba tseyo moropana wa matsimo. Ba re ge ba le kgole le matsimo ba thoma go litsa moropana wa matsimo. Tinti ke moropana wa matsimo tinti matsimo kgope, tinti ke ya ga bomma ke lla tinti matsimo a kwa moropa, a tso a a sala bananyana morago. Bananyana ba hwetsa noka e tse e tletse o mongwe a tseyo lehlakano ka a betha meetse godimo a tswa diripa tse pedi ba feta. Matsimo a fihla ka sa morago a fihla a tseyo ditsiba tsa ona a betha meetse, meetse a seke a phatloga diripa tse pedi. A mangwe a wela ka gare a/tsewa ke meetse, gwa boyela matsimo a se neng gae. Banenyana bona ba fihla gae. Ba fihla ba ba hlabisa dikgomo ba lebo- ga ge bana ba bona ba ntse ba timetse ba boile le ge ba bangwe ba hwile ga ba ka ba ba lethaba.

Ya ba sa mosela wa seripa.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
Lekgema le ngwanana

Kgale gope gona le motse o mogolo batho ba gona ba re ba ya thutha. Ngwananyana yena a re nna ke tlogela ntlo yeso ye botse. Ba motlogela yena a sala ka ntlong. Mmagwe yena a motlisetsa magobe tsatsi le lengwe le lengwe.

651

25

Mmage ge a fihla a re: Tselane ngwanaka, Tselane ngwanaka, tla o tseyo boswa, boswa ba morakeng, Tselane a bule lemati a ja.

R34183

Mmage a bule nthago. Ka tsatsi le lengwe lekgema la mona. Le lona la fihla la ekisa mmage. Lona la re ka lentsu le legolo lare: Tselane ngwanaka, Tselane ngwanaka, e tla o tseye boswa/awa bo ba morakeng. Tselane a re ka ntlong, Ha, Ha, nna nna a nke a riyalo a re, Tselane ngwanaka, Tselane ngwanaka, e tla o tseyo boswa boswa ba morakeng. Lekgema la tloga la ya go ngaka la fihla la re ke nyaka go swara ngwananyana ka ntlong. Ngaka ya

59

mmotsa gore a metse ditshipi le gore a seke/are ge a metsa are E'M ke mo a tla ba le lentsu le le sese. Lekgema lare ge le metsa lare, E'M la re ge le fihla go ngwananyana la fihla la bolela ka lentsu le legolo. Ngwananyana a mo sega. Lekgema la fihla la ya go ngaka le ka gape, ngaka ya fihla ya mmotsa gore a metse ditshipi di sa fisa le gona a se ke a re ge a e metsa a re E'M ke gona o tla bona ngwananyana. Lekgema la dira bjalo la seke la re ge le metsa ditshipi la re E'M bjale gona la ba le lentsu le le sese. La fihla la ema pele ga monyako wa ntlo la fihla lare, Tselane ngwanaka, Tselane ngwanaka, e tla o tseyo boswa boswa ba morakeng Tselane a bula lemati lekgema la tsena ka ntlong la swara Tselane ka diphita. Tselane yena ge a e tsaka ntlong a eta a rotisa diphita go fihla mo a yang gona. Mmage ge a fihla a hwetsa Tselane a segona. A eta a thopa diphita tselane yana a fihla le lekgema ga gabo lona. Tsatsi le lengwe lekgema lerile le sa ile go tsoma gwa tswela leiba la fihla la re go yena a ke go kgotes: ngwananyana a dumela leiba la mokota la tseyo moriri wa mongwe la o epela kasakeng, le tseyo o mongwe la o epela

60

ka ntlong, o mongwe ka morakeng, o mongwe ka lapeng o mongwe ka mafuri. O mongwe ka letlaleng, lekgema/la boa la hwetsa ngwananyana a se na moriri gosasa la tsogela go bitisa makgema a gagabo bona gore ba tle ba bolaya ngwananyana. Ge lekgema le sepetse ngwananyana le yena a sala a sepela bare ge ba boa ba hwetsa ngwananyana a se gona. Lekgema le la la thoma go bitisa lare Maduduwana Maduduwana, Maduduwana moriri waka sakeng wa arabela, bare ge ba fihla ba hwetsa go sena motho, a bitisa moriri wa ka lapeng wa arabela, a bitisa gape waka mafuri wa arabela, a bitisa gape wa ka letlaleng wa arabela ba kitima ba hwetsa go sema motno.

Bare ge ba lebelela kgakala ba bona ngwananyana o mongwe ba kitima ba fihla go yena are, Nkane nka o ngwana wa fana fana: Ngwananyana are ana ga ke ngwana fana fana ke nna ngwana Ti Magetleng Bare etswa mare/^{re}go bone are, kgiti a matala ba boa le gape le gona ba mmotsisa bjalo. Makgema ale a bolaya lekgema le le bafurileng ba mo ja ngwananyana wola a fihla gae. Maage a moroga are ke go boditse wena ware ke ya sala nke be Makgema a go ja.

61

Mosadi le monna.

Kgale gobe gona le mosadi le monna ba se na ngwana. Ka tsatsi le lengwe monna a tloga a ya go soma. Orile ge a ile go soma mosadi a sala a le nosi. Mosadi a sala a tswenya ke phiri phiri ye ge e re go mosadi bolaya kgomo mosadi a e bolaye. Are ge e re apea bogobe a apeye. Mosadi wo tsatsi le lengwe a bona manong a roma. Gore a e bitsa monna wa gagwe. Manong a tloga a ya mongwe le mogongwe mo go nago gona le le kgosi a eme. A thoma go opela are Kowa gae Kw a gae re piga iselo o ya moga ke modimo motuwane tema tseka a gare a tletse mofase. O ya Oya patse, le lengwe la thoma lare re tlike go nyaka Bhuletane Bhuletane mosadi ore ehu a ba a lala a re ohu, manong a le a fihla mo go somang monna wa mosadi wola. A opela bjalo monna a laela makgowa a gage lenong le lengwe larwala monna le lengwe la rwala diphahla le selepe se se swa. Monna a tloga a ya gae. Manong a rula monna kgorong. Monna a tloga a ya ka gae a hwetsa phiri e sa tswenya mosadi wa gage. Monna a tsaya selepe se se swa a ipa phiri thamo a e apeya a fa manong ya ba mokiti wa manong. Manong a ja.

62

Bananyana le le sogana.

Tsatsi le lenge bananyana ba sepela ba hwetsa lesogana ka moraleng Ngwananyana o mongwe are re ka feta lesogana le lago ela makhura bananyana ba ya ka ntlong lesogana la ya/^{go}bona la re nkopeleleleng basadi baka. Ka lesogana la bojaya ngwananyana e mongwe la motsea la moisa go umagwe mokekolo are o tsere kae nama ye ke tso tsoma A re esebang o bolaille bana ba bago hweditse ka moraleng. Lesogana lewe la sepela la yo tsoma nokekolo. Are tshabang bananyana ba nama ba sepela ba re segwa gwa re, Metse, segwagwa sa ba metsa, ngwananyana o mongwe o be a na le phita e na le lenakana. Lesogana le la la tla ngwananyana wola a kgokeletse lenaka mopheteng lare swee, baile banyana ba molobe, Tatsane le Molagare,

63. Banenyana ba re segwagwa monna wola o fitile na? Segwagwa nye, segwagwa, re nye, segwagwa se nye. Segwagwa sa phunyega banenyana ba kitima ba lebelo ba libile gae. Banenyana ba bona dipotata tseleng monna a tla gosona a tswere tshipi banenyana ba be ba epadipotata ka di thatana, anama a ba fa tshipi, bare ba sa epa ka tshipi ya nama ya robega, le kare le bona batho ba mpile tshipi yaka la tla la e roba mpheng saka ba mofa potata a tloga a hwetsa batho ba dutse mollo g ba apeile poto e sena nto a ba fa dipotata are tseang le diapeyeng, le tlare gola lese le difetsa la tla la mphatsona ba fetsa potata tsewe ba mo fa potwana a sepa-la a hwetsa batho ba besitse nama e se yapewe, lena batho le ka nama la besa nama potwana se bare ba sa apeile nama bare ba sa apeile potwana ya phatloga monna ola are le ka patlola potwana ya ka potwana ya ka ke ephetse ke batho ba dia dipoto batho bago dia dipoto ba feditse dipotata tsa ka, batho/go dia dipotata ba robile ditshipi yaka mpheng saka ba mo fa nama a sepela a hwetsa batho ba ja ba sena se sebo. A ba fa nama, sebang go senng letlare ge le se le fetse le mpho yona ke sepele ba e fetsa. Ke nyaka nama yakabatho ba dia dinama ba mphatleletse potwana yaka . Batho ba go dia dipotwana bampheditse dipotata, batho ba go dia dipotata barobile tshipi yaka, mpheng saka hle ba mofa mabele a nama a sepela a hwetsa dikgoge diija diboku, lena di kgogo teng le reng le sa e fula, a nama a di fa mabele. Ya sa mosela wa seripa.

64. Ngwananyana le noga.

Kgale be gonale ngwananyana a gana go tsiwa ge go iwa masemong a re ke ya lwala. A tseye dithapo tsa narula a di tsentsi ka molomong. Goba batho ba tswa ka moka ba ya masemong a dintsi a tseye magobe a yo fa noga, a re ge a fihla a thome go opela are : Sewa Sewawa name noga yela a fihle go yena e motsware letswele a re awo malesela. A fe magobe a le a je, e re go ja ngwananyana a boela gae. A re go fihla gae a tseye dithapo tsela a ditsentsi ka molomong a robale bommage ba boya masemong a mmotsisa gore na o hlwile bjang are go sa tswana. Tsatsi le lengwe monna wo mongwe a molatela a mona a fa noga dijo gosasa monna a tseye selepe a rwala le dijo ya fihla ya bitsa noga.

Nogaya tla yare ge e re ke a ja monna a e ripa thamo ka selepe ngwananyana le yena a fihla gka magobe , bitsa noga, are se wawa se wa wa sewela segana banna se kata le pitsi nageng, ngwananyana a bona noga e sa tswela a boela gae a lla. Mathapama ba motsisa gore na o bjang yena are ke salwala gosasa ba re ge yena o swanetse go ya masemong ga go na se se go bolayang ngwananyana a ya masemong le bona.

Ya ba sa mosela wa seripa.

65

Mokgalabje le ngwananyana.

Kgla gobe gona le ngwananyana a sena mmage a be a dula le mokgalbje. Ka tsatsi le lengwe ngwananyana are o ya go soma makg-weng. A fihla a soma mengwaga e mehlano a re goba a soma a tla gae. Papage a mo thabela a mmolayela kgomo. A dula le papage se baka se se telele mo gae. Tsatsi le lengwe papage a bolaya kgogo gore a rute ngwananyana go apea kgogo. Mokgalabje a e apea ka mo-swana mokgalabje a laela ngwananyana gore a apeye kgogo yena o be a ile go bitsa mogwerage. Mokgalabje are go ngwananyana o e apeye ga botse. Mokgalabje a bitsa mogwera ge go re a tle a ja kgogo mogwera ge a tla mokgalabje a mo isa ka ntlong ngwananyana a ba fa meetse. Mokgalabje a tawa a re o yo loutsa mphaka. Ngwananyana a sala a re go mogwera papage tshaba o tllile go ripa tsebe papag ngwananyana wola a re ge a boa a hwetsa mogwerage a se gona. Mokgalabje a bitsa mogwerage gore a boe. Mogwerage a re ii orang? Ore o tllile nthipa tsebjang yaka ye e tee ye? Mokgalabje yena a dulela go mmita, mogwerage yena a sepela ngwananyana wo ge a tshabisa mogwera papage o be a jile nana ya kgogo a e feditse bjale a tshaba gore papage o tla lewa ke dihlong ge a bileditse mogwerage eupya a sa mofe selo.

Ya ba sa mosela wa seripa.

66

Ngwananyana le diphoofolo.

Kgale gobe gona le ngwana yena a topelela dikgong a di bea ka tshemong a re ge a ya gae diphoofolo di tle ka tshemong difihli di tsiye dikgong digotsi mollo o mogolo. Ka mehla le ka mehla ngwananyana a makatsa ke ge dikgong di fela a sa tsebe gore na di fetswa keng. Tsatsi le lengwe ngwananyana are ke nyaka go bonagore na dikgong tse di fetswa keng. A dula go fihlela bosego.

Diphoofolo tseo tsa fihla tsa roma e nyenyane go ya tseya dikgong ya fihla ya re ge e thoma go goga legong ngwananyana a tshoga ya tshaba ya fihla ya bitsa dikgofo ya re gona le selo modikgonyeng. Tsa romela e kgolanyana le yona ya bona ngwananyana ya tshaba ya fihla ya botsa tse dikgolo ye kgolo ya tloga yona e tokisa mollo o mogolo. Ngwananyana are go bona seedi a tshaba. A bona phoofolo yela e molatela ngwananyana a a fihla gae. A hwetsa ba robetse a tsena ka ntlong ya banenyana are ke ya ba tsosa a bona ba sa tsogi. A tsena ka ntlong ya basimanyana are ke ya ba loma ka meno, a re ke ya bagata ka dinao a bona ba sa mokwe le go tsoga ba sa tsogi. tloga a tsena ka ntlong ya mmage a fihla a tsena ka fase ga bona. Phoofolo yela le yona ya fihla ya tsena ka ntlong ya montsa ya moripa thamo ya sadisa tlogo ya sepele le mele. Gosasa bommage ba bona ka hlogo gobane o hwile. Ya ba mosela wa seripa.

67

Banenyana ba ile nokeng.

Ka tsatsi le lengwe banenyana barile ba ile nokeng ba kgilela metsaga o mong a hloga ba sala ba motselela mohlaba ka gare ga motaega. ga a boya a hwetsa motaega o tletsisi mohlaba legotlo le phoofolo phoofolo ya legotlong a re yo kga bjang legotlo la gana go yo kga bjang lara nna ga ke tswenyege molete e gona ke tla tshabela gona pula ya tla molete yela ya tlala meetse, legotlo la tloga la ya monyakong wa phoofolo lare a kena le balele kokobu nama phoofolo yela ya bulela legotlo la fela phoofolo yare go legotlo ka moswana re tla tsoga ka ngwedi ra ya bjang. Legotlo la dumela taba e lara le ga tee nka sebe ka gana phoofolo ka moswana yare legotlo are ye bjaneng. Legotlo la inama ka nama ka bjaneng melete e gona nama phoofolo yare o rate go lokile nna ke tla ka kga bjang goba e boya bjang a ya rulela nama pula ya tla yana legotlo la netswe ke pula ka molete nama legotlo la tloga ya monyakong wa phoofolo yela ya thoma go opela gape yare a kena le balele kokobu yare ga opela bjale pula e bane e ana. Nama legotlo lela la hwela gona mola.

Ya mosela seripa

68

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Mosadi le ngwananyana

Ka tsatsi le lengwe gob e gona le mosadi le ngwananyana mosadi a roma ngwana gore a ye ga kokwage nama ngwana a tloga.

Go opela are ke lebetsi teledi nyaka tele, teledi yaka o ka hwatele wa hwa ware tono ngwana a nama a hlakang le e ngwe phootolo are ke lebetsi tedi yaka tele teledi yaka se supa baloi nka go supa ka yona o hwa tele wa hwa wabe tono. O yina te-le mabele ka se je yina tele ngwana a nama a sepela a nama a fihla ga kokwage a hwetsa kokwage a robetsi mpeteng. Kokwage a nama a tsoga a nama a fa ngwana yola matsae. Ya ba mosela wa seripa.

Bananyana ba ya kgonyeng.

69 Banahyana ba kila ba ya kgonyeng le ngwana wa kgosi le mpya nyana. Ba rile ge ba topelela bare are yeng re yo bielelsa bananyana ba re a re sobaneng re bone ya noneng ba soba ngwana wa kgosi a hwa. Ba sepela mpyanyana ya ba sala ka nthago. Mpyanyana ya thoma go opela/yare, Huhuhu, sama lebekwana o re sobaneng sa malebekwana re bone mononi sa malebekwane. Bananyana ba bolaya mpya ya hwa. Ba sepela mpyanyana ya sala e tsoga ya ba sala ka sa morago e bang ba nanyana ba yo fihla gae. Mpyanyana ya opela yare: Hu Hu Hu samalebekwana are sobaneng sa malebekwana re bone mononi samalekwana, batho ba re go kwa mpyanyana e opela bare na ereng. Mpyanyana ya thoma go opela batho bjale ba kwisisa ka mo mpyanyana e opelang ka gona ba bitsa bananyana bale ba ileng le ngwana wa kgosi kgoneng ba ba bolaya ka moka. Ya ba sa mosela wa seripa.

Bananyana ba ya kgonyeng.

70 Ka tsatsi le lengwe bananyana ba ya kgonyeng ba fihla ba topelela ba rwala dikgong tsatsi la ba sobelela sokeng ba bona mollo ttabeng ba ya go wona. Ba humana tau ba dula le yona, bananyana ba gona ba be ba le ba bane ba robala le tau. Mantsiboa tau ya tseya ngwanenyana o m ngwe ya fihla ya mo apha ka pto gosasa bananyana ba hwetsa wa bone a se gona. Tau gosasa ya ya go tsoma bananyana ba re ge tau e ile go tsoma ba sala/tseya nakana ya tau ba sepela ba re ge ba setsi bale kgole ba letsa nakana bare Swee, Swee, tlhe tlhe, nakana e kae maduwe duwe wa he wahe tau ya kwa nakana e lla ya ba latela bananyana ba kitima bare ge ba libantsitse gae ba litsa nakana bare, swee, tlhe tlhe nakana e kae maduwe maduwe wa he wahe bare go ba ba fihla gae ba opola dikobo tsela ba apara tse dingwe ba tseya nakana yela ba e tsopelela ka sakeng bona ba dula mokgoteng tau ya fihla yare go bona

yaka e tseri ke mang, tau ya tsupulla nakana lesakeng ya sepela.

Monna le ngwananyana le mosimanyana.

71

Kgale gobe gona le monna le ngwananyana a le mosimanyana a na le sehlare pele ga motse wa gagwe. Tsatsi le lengwe mosimanyana a ya godisa. Mathapama a tliša dikgomo gae. Mosimanyana are go fihla gae a namela sehlare sela sele pele ga motse a di ja. Ngwananyana a bona mosimanyana a ja sehlare se, ngwananyana a kga dikgomo dihlano, mathapama ngwananyana a tla a botsa papagwe. Papagwe a tšeya ngwananyana a mo isa ga Mphaka mojabete. Monna a hlakana le basadi basadi ba botsisa monna go na o isa kae ngwananyana? Monna are ke mo isa ga Mphaka mokabete, ngwana a thoma go opela are ke jile kumo dihlano ke kgelela se simanyana sesimanyana tšhaba kwana bjale ba fihla ga Mphaka mojabete, ba botsisa papage gore na ngwananyana wo o dirileng papage a re o jileng kumo dihlano bare go papage ga one se o tlišeditšeng ngwana wo ba nama ba bolaya papagwe ngwananyana wola a phologa.

Mosadi le monna le bana.

72.

Tsatsi le lengwe monna le mosadi ba ya moasemong ba fihla ba hloga. Mathapama ba ya gae. Dinonyana tše pedi tša tla tša fihla tša dula godimo galefsika e ngwe ya re mphiri hlakana sekoro hlakana : Mphiri hlakana sekoro hlakana engwe ya re; Ore mma a bolawe ke tla gosasa ba tla masemong ba hwetsa sekoro ele se segole ka tšhemong monna are mathapama ke swanetše/go bona selo se se go-disang sekoro. Mosadi a ya gae monna a sala a khutile a re a sa dutše a bona dinonyana tše pedi dietla go yena tša fihla tša kutama godimo gase atla sa gage. Monna a di swara a diisa gae. A fihla gae a di botsisa ka e tee ka tee, a tšeya ka e tee ka etee engwe yare o re mma a bolaya ke tlala na? Aboe leša ya fofa ya sepela ya fofa. A tšeya a ngwe a e botsisa are na wena o reng, yona yare mphiri hlakana sekoro hlakana phiri hlakana sekoro hlakana Monna a re go yona nka go hlaba hlaba ka lemao yona ya re se nhlabe hlabe ka semao ke nyela mafsi. Monna a re nyela re bone, nonyana yare tsuru, ya tliša mirifai le meriawana. Moswegare gwa sala baledi ba bana gola bomabona baile masemong bananyana baile ba re go bana ba sweri ke tlala ngwana o mongwe are are ye samma ke ye go fa morogo, ditwaditšwane yena a re kga reyē sa mma ke yo go fa mafsi.

Bananyana bare yonna mafsi ka gëno le tso a tseya kae. 32

Ditswaditswane are kgareyeng ka gaso ke yo le bontsha. A fihla a e fegolla godimo a rihla a tseya tshwana ya papage a bolela bjale ka yena a re nka go hlaba hlaba ka swana|ye? Nonyana yare se hlabe ~~hlabe~~ hlabe hlabe ka lemao ke ntsa mafsi, nonyana ya tla-tsa digo bananyana baja. Bananya a ba e tseya ba e rwea dihla-dihlwana ya bina nonyana yare fa ke bolawa ke sethitho nkiseng ka mokgotheng, ba lisa ba fihla ba dula ya bina nonyana ya re fa ke bolaw ke sithitho nkiseng ka patlelong nonyana etile tile mofase e kosa ele lerole, batho ba e boga le bakgole ba tla ba boga. Banenyana ba bina ya bona kosa. Bare ba sa lebeyse nonyana ya fofa ya tshaba. Ditswanatswana a thoma go lla a re jonna na ke tlag ya kae. Are a reng re go e tswara ba tloga ba sepela ba rile ge bale gare ga naga pula ya tla. Ditswaditswane are ge nka re lewa e kage le kae a ga. Bananyana ba re nko o diye hle nna getu. Ditswaditswane a dira bjalo ntlo ya e kaga. Ba tsena ka gare ba dula a re ge nka re mollo e tsekge o ka e tsekga. Ba morapela ba re nko o dire hle. Diswaditswane a o dira mollo wa e tsekga homnago bana le b na ba sala ba nyaka bana.

Bananyana le basimanyana ba tsela noka.

Basimanyana bare o mongwe le omongwe o bopula ngwanabo basimanyana ba bopula bomonagabo bona. Masilo yena are go Phokwana ke ya go rata phokwana are o ka nama wa tseya kgaitsemi ya gago. Masilo a fosetsa Phokwana a ka gare ga noka ba tloga ba ya gae. Phokwana yena a bona mogo o milego ka gare ga noka a e tswarelala ka gona. Masilo a fihla gae a re phokwana o ile ga malomeage. Masilo a ya godisa a re ge a boya thapama a fihla ka gae are; Phokwana ba mo hlabitse pudi le nna nhlabiseng. Masilo are serope le seke la se segelela thapama a tloga a ya no keng a fihla a ema leribeng la noka a re Phokwana e tla o tseya ra tene wana wanela Phokwana a ya se gana Masilo a ya gaetsatsi le lengwe le gona a boa a re Phokwana ba mohlabisitse kgomo le nna hlabiseng kgomo eupya serope le seke la se segelela thapama a boa go dis aa ya sedibeng monna o mongwe a molalela a re go ba a ye tlole mo a ntae a le gona a hwetsa ele Phokwana a montsa ka tata a e tswarelala ka yona a tswa. Monna wo a moisa ka gagage are go ba a fihla thapama a fihla a bitse kgosi gore e tle e /

75 bone ngwana gage.

651

S.651.

K34/83

33

75 cont.

Ba mootla ka mehla le ka mehla a ba a tswa monyana wo mobotse wa go padima. Wa go nona. Kgosi ya bitsa pitso e kgolo a botsa banna gore baloutse dilepe tsa bona ba fihla mosate ba dula kgorong ba bitsa masilo ba mmotsisa gore na Phokwana o ile kae. Are Phokwana o ile ga malomage ba ntsha Phokwana ka gare ga se sego a ya kgorong ba butsisa Masilo bare nna motho wo o ya mo tseha na? Masilo a re ke motsebe, banna ba tsea dilepe ba bolaya Masilo a hwa.

Banenyana baileng dithetlweng.

Ba sena mo ba ka yang nonyana ya tla go bona setse ba kgile dighetlwa pula ye kgolo ya modupi ya a nonyana ya ba tsea ya ba ~~phuthela~~ phuthela kama hwafeng ya fufa le bona ya fufa ya sepela ya kagobo ngwanenyana o mongwe yare baile thobeng mmage ngwananyana ouwe a e thabela ya ntsha ngwana wa gage ya ema e lahla ngwanenyana o mongwe le o mongwe serong lano yare go wa mafelelo ya ema letlaleng mmage ngwananyana wa mafelelo a e tshela ka melora ya ntsha ngwana wa gagwe ya ontshetse ka melora ngwana wa gago./

651

K34/83

76

76. A nwmone ya fufa ya sepela le ena thabeng
 nmaxe nwmoneya owe a lla lsa hahloko
 ya nahelkediakang ekerey ke ethsela
 kuma lara mosudi owe a latela nanyana
 e we thabeng nanyana ya ta mosadi owe
ya ha mošeluwasiwipa
 thselane e he e le kasa di ka thotla
 ngwanenya a nanyane a sula bare ke
 thselane owe nwa hase haxele into yaxo
 elitse kotse nmaxe a nwa thsela moxo
 ba a re thselane ngwanenya e haxo
 bo xobe o je thselane ngwanenya
 are ke ya xatwa haxane lentane kumale
 o ka re ke kumallo a ja nmaxe a haxo
 xwate kxama ladi a ke lentane relexalo
 ngwanenyanca a sere a re nmaxe a ke a di
 a haxo a re thselane ngwanenya e haxo
 haxo a re o je thselane ngwanenya le kxama
 katisa di thsela latla la di a ke lantane le
 go se ngwanenyanca a bulo lantane kuma
 thsela kuma phuthela ke saka a sere lule
 e na le kxama lare ke a xatwa o kumale
 nmaxe a re a nanyane a nanyane a xatwa ke ke
 ngwanenyanca a sere a lantane a lantane a xatwa
 are re a ke ya xatwa o kumale saka

651

K34/83

77

a sepele a ya xae zure xea fihla xae
 a hena sula kapeng ngwana amonyweane
 ma a ya fha dimela ka sula xae xae leme
 leunopape mo pape xweave ke hloxa
 tima amangwele ena adira byalo
 letyema la kula sula la etswaleleke ke
 tsantlang, a tšalla sa kxum tswe dirose
 ledita tšedwa tsamoloma tsamotetša

a hwa
~~ya hwa amosela wa seripa~~
 Mokekoba le ngwananyana

ka tsatsi le le ngwe ngwananyana a ya nokeng a
 hwetsa ngwananyana a hlapa. A re xa yena nka o
 nkxelelele. ngwananyana a re ke ha xo kxelekaeng
 Mokekoba a re tšeya le nakana le o kxeleleka lona
 ngwananyana a le tšeya a kxeleleka lona. Mokeka
 ba re xo yena nka o tswalele ngwananyana
 a mo tswalele ba fihla ba ya le mokekolo xa
 xa xe ba re xo ba ba fihla mokekolo a re xo
 ngwananyana sepela o ye šila di thatse ka
 mafuwi. ngwananyana a fihla a di šila. Orile a
 sa šila xwa tšwela se xwa xwa sa re ngwa-
 teler bupi ngwananyana a se ngwatela. Sa re
 xo yena xe koko a re o ja le mang o re ke
 tle ke ji le koko. Sa re xo yena xe a re a

651

78

tle o robale le mang o

re ke tle ke robale le koko. Ngwananyana a fihla a apsa a rego ³⁶

651

ba a tsola mokekolo a re go yena o tle o je le mang are ke tle ke

K34/83 ji le ~~mekk~~ koko baja ba fetsa.

Mokekoko a re o tle o robale le mang? Ngwananyana
a re ke tle ke robale le koko,

Ba rwabala bosigo ditau tsa fihla tsa tsena ka ntlong tsa nyaka
ngwananyana a kuta ka mokekolo tsa seke tsa unona tsa ba tsa ya
gae. Gosasa ngwananyana a re go mokekolo ke nyaka go ya gae.
Mokekolo are go ngwananyana tseya dikgapana tse di be di tletse
ditshithiri, makudula le le utsa, a fa ngwana lesila le le
botse le padima la diphita a fa ngwana nyana wana wo motse kudu.
Ngwananyana a ya gae. Ts leng makgema a fihla ngwananyana a tsa
dilo tse a ya gae.

Bosigo makgema a fihla a ja leutsa le la arile go ba a fetsa
a latela ngwananyana orile go a bona a tsholla makudula fase a fihla
a ja makudula a le ebang ngwananyana yena o ya sepela. Arile go
fetsa a latela ngwananyana a re go a bona a molatela a le kgaufsi
le yena a tsholla ditshithiri fase ngwananyana orile a satopa a
kitima a fihla gae batho ba motse ba makatsa ke ngwananyana/wo
motse le lesila la diphita tsa go phadima ngwanabo le yena are le

79

79 cont. nna ke ya go tseya lesila le le botse le ngwana wo motse. Afihla
 651 a dula sedibeng mokgekolo a fihla a re go yena kgelelele ngwananyana
 K34/83 a gana. Mokekolo a mo rapela nama ngwananyana a re ke go kgelela
 ka kae. Mokekolo a re tshela meetse ka mo lenakeng? Nna nka seke
 ka tshela ke tla tshela ka kgapeng yaka. Ngwananyana a tloga a
 ya le mokekolo ga gage. Ba fihla mokekolo a re go ngwananyana
 tseya dithotse o ye go disila ka mafuri ngwananyana a gana.
 Mokekolo a mo rapela a ba a ya a fihla a sila ka gobane o be a
 na le matepe segwagwa sa fihla sa re go yena ngwatelelele bopu
 ngwananyana a se tseya a se ragela kgakala segwa gwa sa sepela
 se nyanile. A fihla a apsa mokekolo a re go yena o tle o ji
 lemang ngwananyana a re ke tle ke ji ke le tee. Bajaa ba fetsa.
 Mokekolo a re go yena o tle o robale le mang ngwananyana a re
 ke tle ke rwabale ke le tee. Ba rile ba sa rwabetsi ditau tsa fi-
 hla tsa ija ngwananyana wola a hwa.

Ya ba sa mosela wa seripa

80 x Ebe ele Raisibe le monagabo.

Egale kgale e be ele Raisibe le managabo. Raisibe a tsiwa a
 ya bogadi le managabo Raisibe a ya kgonyeng le bananyana ba ngwe.
 Ke puma Raisibe a ya gagabo boya gape bo monagabo bo boela gape
 kgonyeng ba sala ba bolaya Raisibe ba kadietsa lekota lagagwe
 godimo ga ntlo ngwananyana a boya a ya kontlwaneng a hwetsa lokoto
 lamogolwage Raisibe.

vang
 X op volgende
 (reel 9)

651

K34/83

80

e be ele Raisibe le monaxabo

80

~~le~~ kxat^{le} kxat e be ele Raisibe le monaxabo
 Raisibe a tšwa aya boradi le monaxabo monaxabo
 Raisibe a ya kxonyeng le bananyana ya ya
 lse pula Raisibe aya xaxabo a boyu xatpe bo
 monaxabo baboela xape kxonyeng bašala
 yabola ya Raisibe bakadietsa le kata laraxwe
 to diwa xat nla ngwananyana a boyu aya
 kxantlwaneng a hwetša lekotolumaxolaxwe Raisibe
 bamofa marobe ka hōtete le dinama ase
 lse a ja a sepele aya xat nla ka hōtalo
 are bamphaka ijabete babolule raisibe
 šo ba thitela mabetšana a Raisibe šo mokhwenyetho
 xe a tšwa kamaxaka a swere mphaka are
 iyoo molamo waka kiti ntsana se se jetero ro ro
 xo lse ha se xipa bamphaka wa hōmola hlenaxo a
 lara ngwananyana a thama xo pele a lla are iyoo ba
 xamphaka ijabete babolule mōxolowaka lse
 ke etšwa kxonyeng ka hwetša ba thitetsa mabetšana
 na amaxolowaka Raisibe iyoo ngwananyana a sepele
 a yotsena xat a lla a batšammawane are mōtwe
 nyethowaka o bolule mōxolowaka Raisibe lse le
 kxonyeng ka hwetša ba thitetsa mabetšana kamphaka
 marobe ke se se lsa ja ka hōxa bay kxantlwaneng ka
 hwetša leoto la raisibe namu bamphaka marobe
 lsa xana lsa hōxa lsa ha xat u tšitela bo ma

651

K34/83

87

81

A moxela ba ma apegela di tso be tša dhlodi
 bo mo a lela le tso ba mmotšiša buve re
 tsu alele na ave e re yatšise na ave e
 wa yatšiša ba dikulūša motse mollo wa tu
 lha a opela ave e la duma laboxwebulga
 be tšena ka keja lewotse ka ntlong ntlle ya nman
 a swa ntlo ya wela ka xare bathutha ba katoloxa
 mola babeba le xona ba lema mašupang ba
 bywaka di photse le seta ba re re bayqha
 thšemang ngwananyana a hlabya ke sehlo
 ave sehlo e nhlakeng ave sehlo le e ma
 moko le pa pa xo ngwananyana a ba le ngwan
 wa mošimane le wa ngwananyana wa tla lerotse le
 phikoloxa la phikoloxe hanteng re tlo xo
 bona moxatšamušitš ba re bele re moxatš
 mošilo o bele re seta mošimane seta ngwa
 nanyana phutsula phutsula

ke sa moseka wa seripa
 "

ends 651